

Ombordtaking: Sekking med lerretsløft eller vakuumpumpe, hva er mest skånsomt?

Odd-Børre Humborstad
Havforskningsinstituttet, Kjell Ø Midling
NOFIMA, Chris Noble NOFIMA

Teknologi for fangst, håndtering og føring av levende fisk

- Startet på oppfordring av FHF i 2009 som ett prøveprosjekt.
- Samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, NOFIMA Marin og SINTEF Fiskeri og Havbruk, forsøk på å utnytte komplementær kompetanse innen de respektive institusjonenes fagområder
- Havforskningsinstituttet ansvarlig institusjon
- Sees i sammenheng med tilsvarende prosjekt på "Mellomlagring oppføring og foredling" ledet av NOFIMA
- Ramme fra FHF var 1,5 millioner fordelt mellom de tre institusjonene for hvert prosjekt i 3 år (her 700, 500 og 300)
- Teknologitvklingsprosjektet i tillegg en betydelig egeninnsats på 1 million per år, som er helt nødvendig for å kunne levere
- Prosjektet nå halvveis i prosjektperioden

Delmål /Arbeidspakker

- Evaluering og utvikling av metoder for **ombordtaking** og flytting av torsk: eksisterende og ny teknologi (Nofima)
- Evaluering av **transportfase** for torsk herunder, overvåking av fisketilstand, overvåking og krav til miljø, og utvikling/uttesting av alternativ føringstankutforming (HI)

- Eva
føri

Ikke gjort noen
sammenligning av sekking og
vakuumpakking tidligere!

- Utv
levende torsk (HI).

Bakgrunn sekking

- Gammel og vel utprøvd metode, lite rom for revolusjonerende endringer?
- Mye håndtering/kontakt med notlin, frem og tilbake for hver sekk, dårlig vær øker bevegelse i sekk
- Effektivt, typisk 2-4 sekker per tonn
- God kontroll på mengde fisk ut fra kjent sekkestørrelse
- Kan gi slag og klem selv med lerretsløft i området rundt heisestropp
- En jobb for de erfarne, lav grad av automatisering, tidvis plundrete
- Krevende arbeid, tidvis farlig spesielt i dårlig vær
- Krever god kommunikasjon og 100% konsentrasjon

Bakgrunn vakuuum

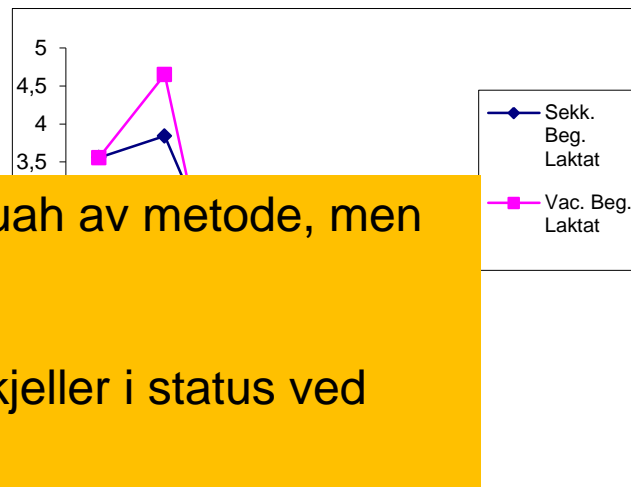
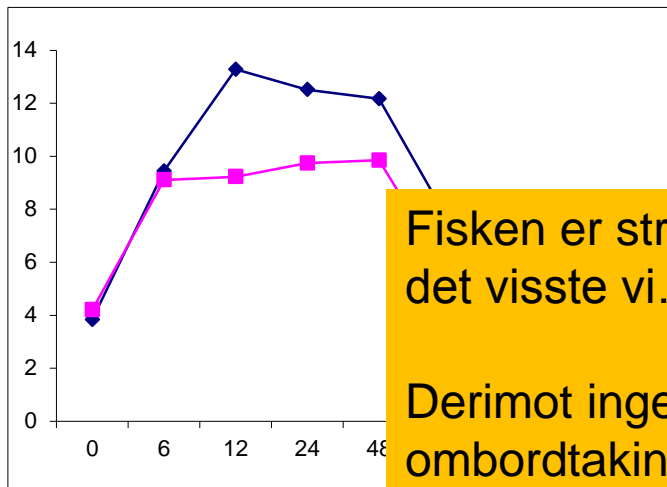
- "Ny" metode, trolig med flere forbedringspotensialer
- Plass og utstyrskrevenende
- Kostbart, spesielt å ettermontere
- fisken "vaskes" i pumpetanken før den ankommer bing for sortering.
- Utsetter fisken for undertrykk
- Lav tetthet, mange pumpesekvenser, ujevn tetthet
- Fisk må telles
- Mindre påvirkning langs skutesiden ?
- Enklere, mindre arbeidskrevende når først satt ut
- Høy grad av automatisering.
- Mindre farlig enn sekking?
- Mange båter bruker vakuuum til å tømme levendefisktanker uavh av ombordtakingsmetode, erfaring med systemene

Vi har så langt samlet data på:

- Fysiologisk fiskestatus ved ombordtaking
- Restitusjon etter ombordtaking
- Skader før og etter sortering for utvalgte parametre (finnesplitt, sår, blødning, skjellavskraping, klemskader)
- Heling i merd

Fysiologi ved fangst + restitusjon (2011)

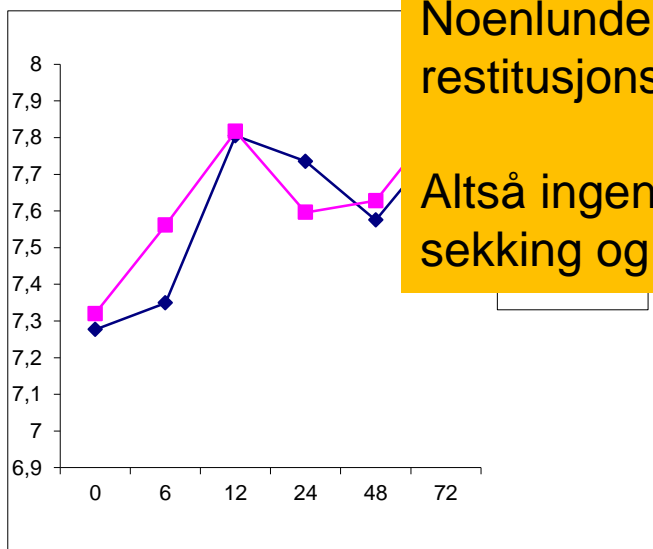

Fisken er stresset uah av metode, men det visste vi....

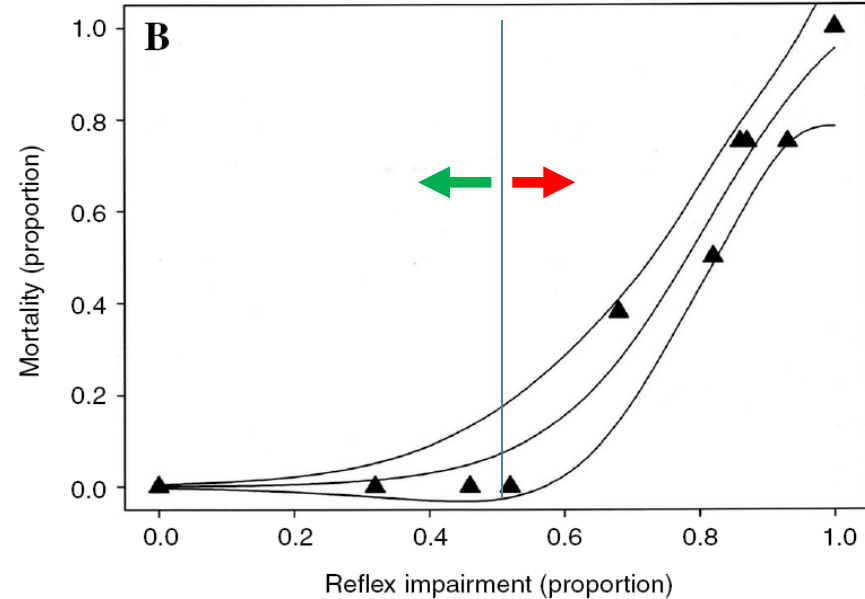
Derimot ingen forskjeller i status ved ombordtaking

Noenlunde likt forløp på restitusjonssiden

Altså ingen store forskjeller mellom sekking og vakuum i fysiologi

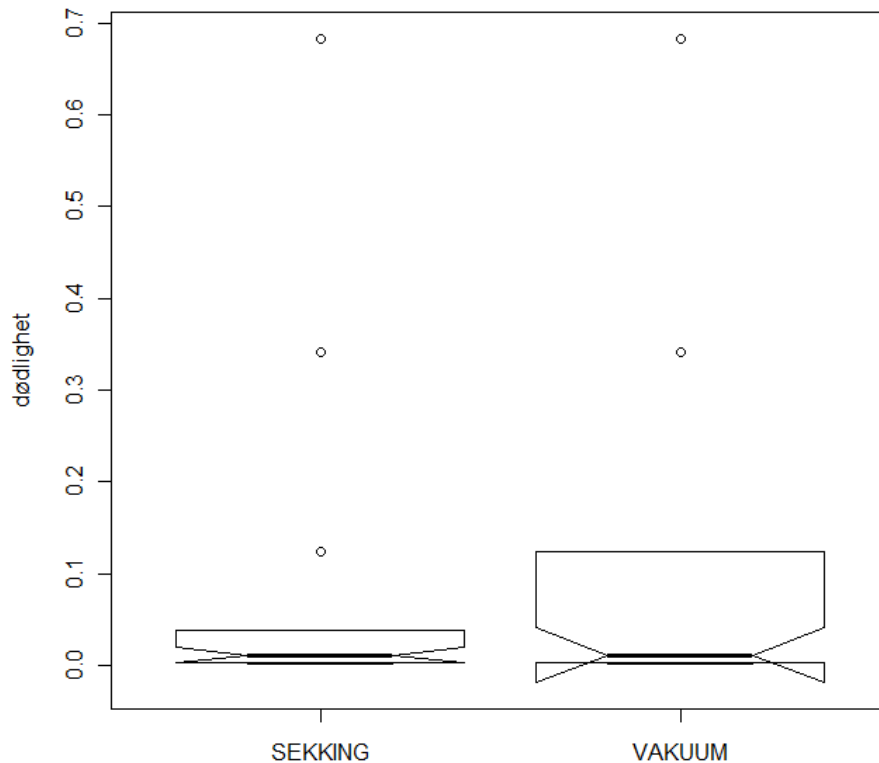
Reflekshemming og overlevelse

Mindre enn 50% reflekshemming, stort overlevelsespotensiale
gitt gode lagringsbetingelser!!

Reflekser målt ved ombordtaking

Data reflekshemming fra 2010

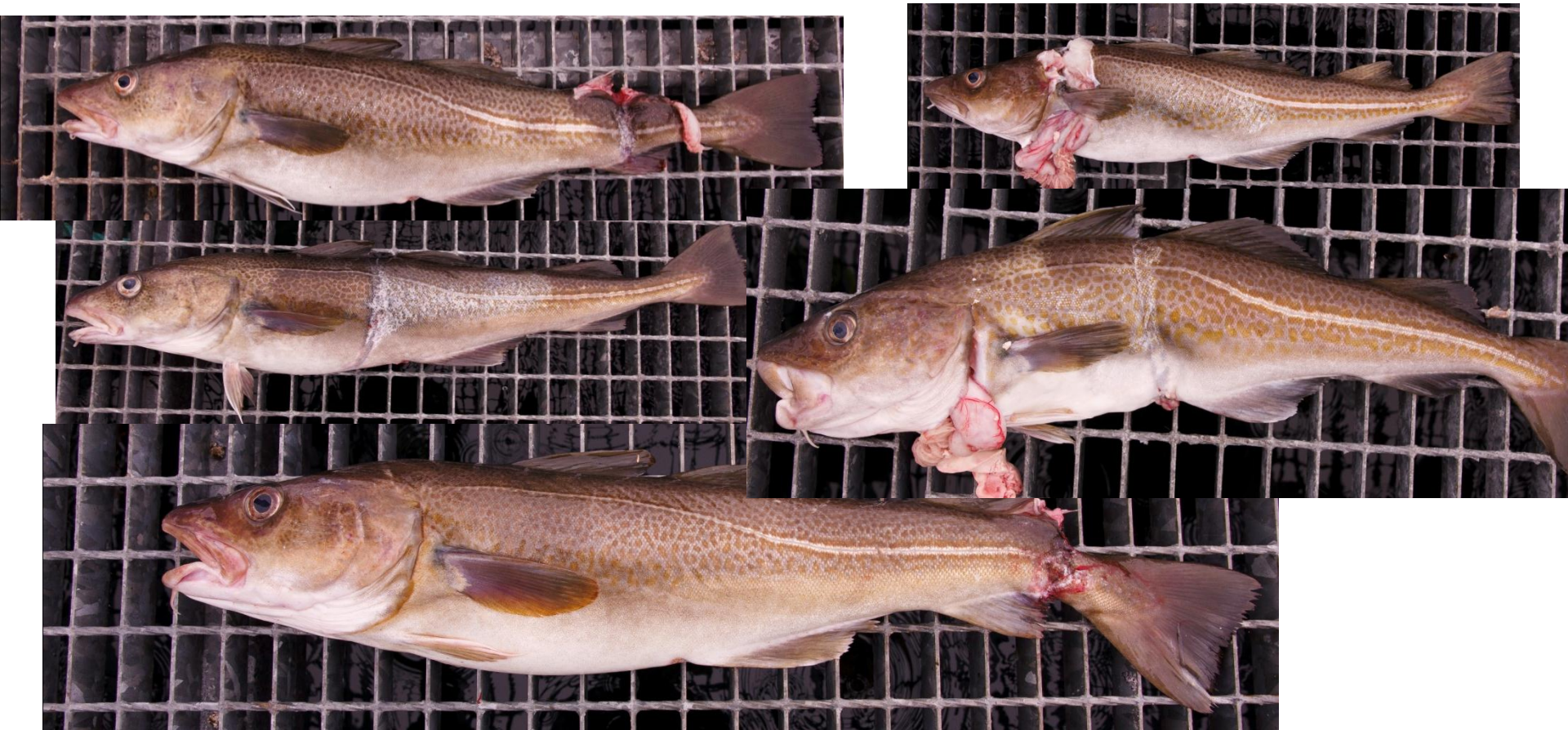
→ Pumping = 0,34

→ Sekking = 0,33

→ Lav reflekshemming og høyt overlevelsespotensial for begge grupper

→ Ikke signifikante forskjeller 1-2% predikert dødlighet, men noe større variasjon for pumpet fisk

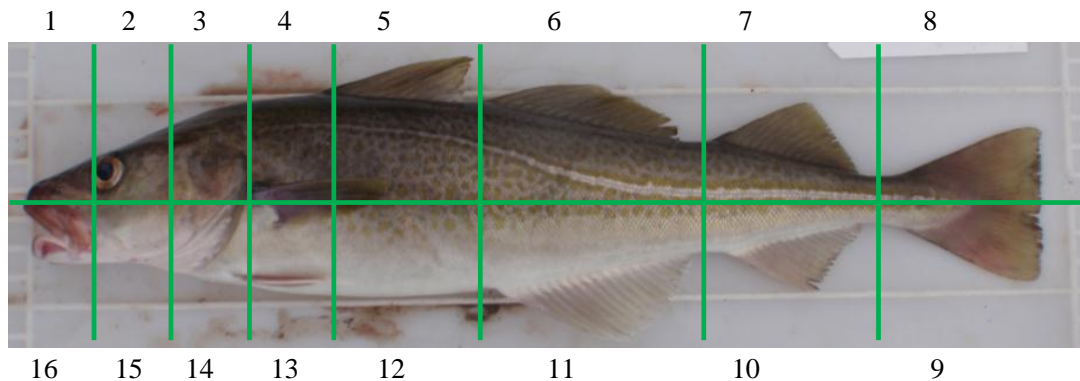
Spesifikke pumpeskader

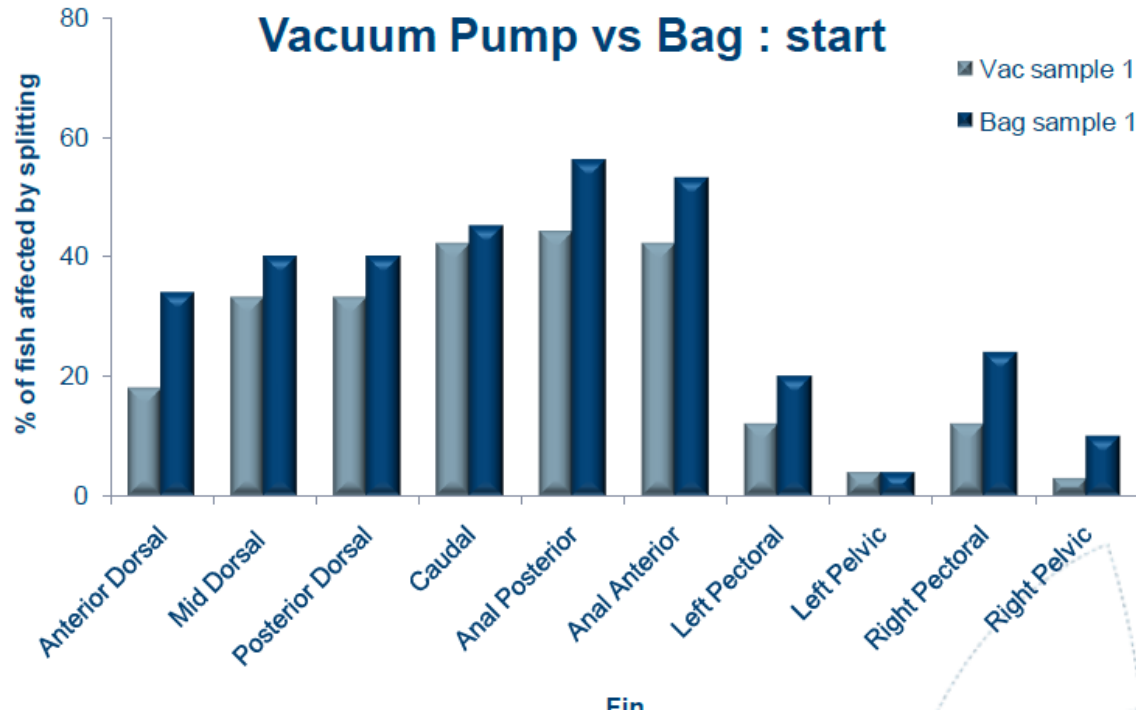
Disse skal sorteres ut,

Skader etter sortering

- Etter sortering (gjort av fisker) for å få **relevans** for lagring i merd, fiskevelferd, og vurdering i forhold til mattilsyn, regelverk med mer.
- Erfaringsmessig **lite behov for sortering før mot slutt** av ombordtaking og kun godt synlige skader sortert ut
- **Slumpen har høy andel av flytere og ellers skadet fisk**, og blir normalt ikke forsøkt holdt levende, men bløgget samfengt av tidsmessige hensyn
- Fisk tatt ut **ved levering** merd (2010) og etter **6 ukers lagring**.
- Kvantifisering av **finneskader** (finnesplitt > 1 cm) og **øyeskader** direkte
- Bilde av hver fisk for kvantifisering av **skjellavskraping, slagskader, sår og blødninger** i etterkant

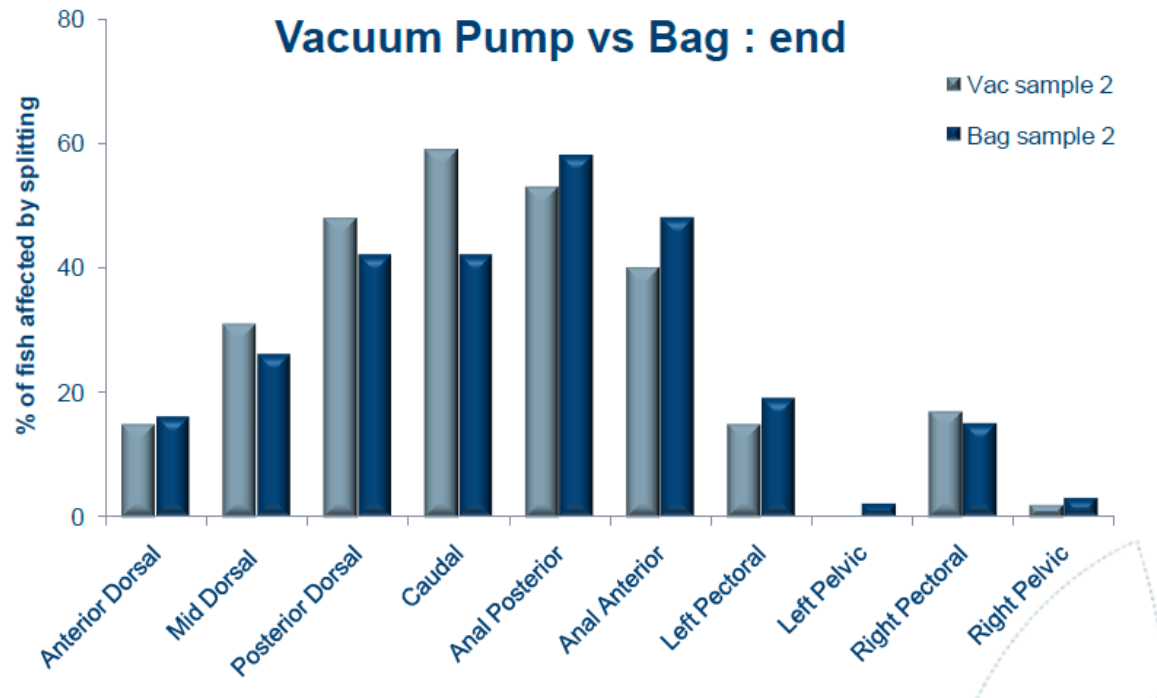

Resultater finnesplitt ved levering

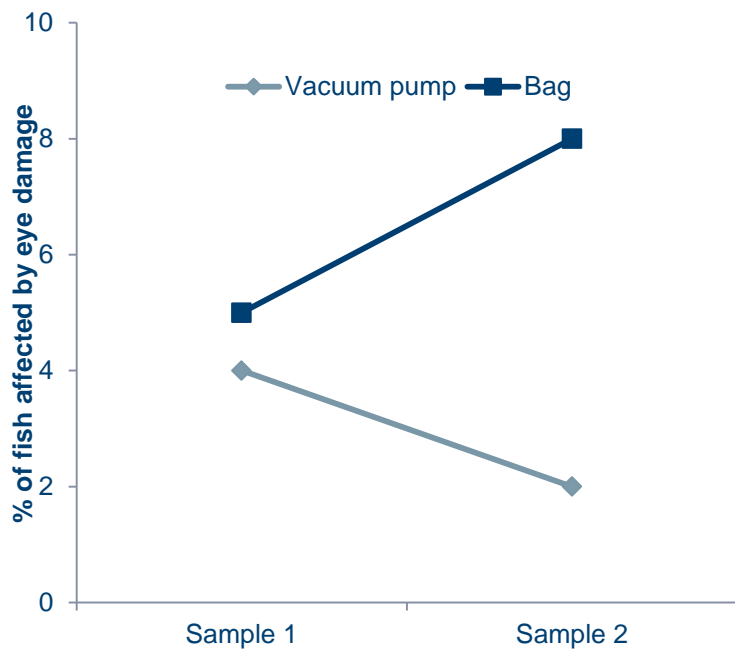
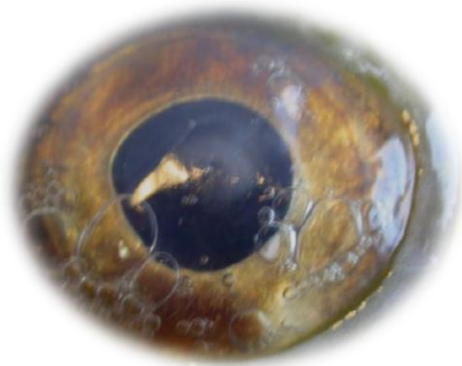
- Sekking ser ut til å gi finnesplitt på flere fisk
- Sekking ser også ut til å gi flere splitt per fisk

6 uker etterpå

- Ikke entydige resultater i forhold til heling
- Vakuum bedre på noen finner og sekking bedre på andre

% andel fisk med øyeskader (gasansamlinger, katarakt, blod)

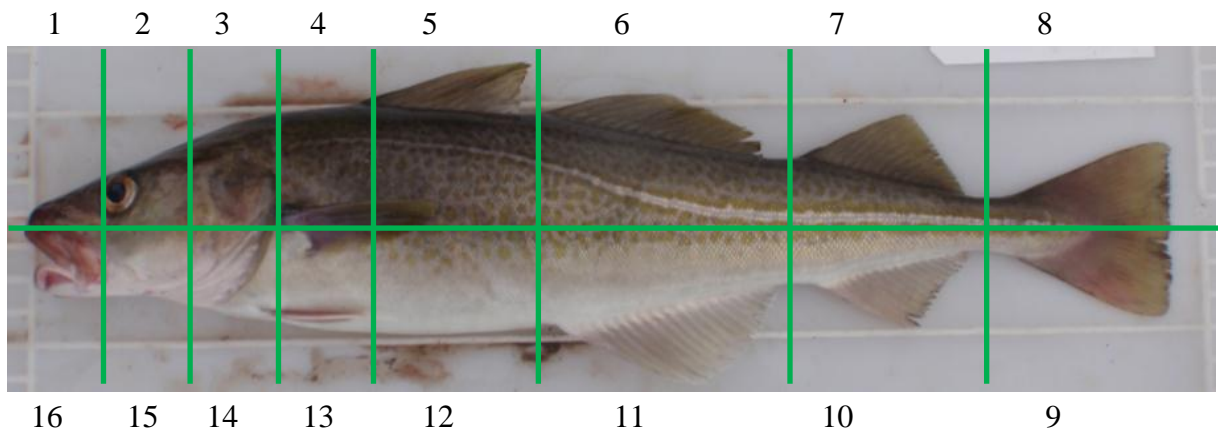
- Sekket fisk har høyere andel både i start og etter 6 uker
- Mer slitasje mot not!?!

Bildeanalyse

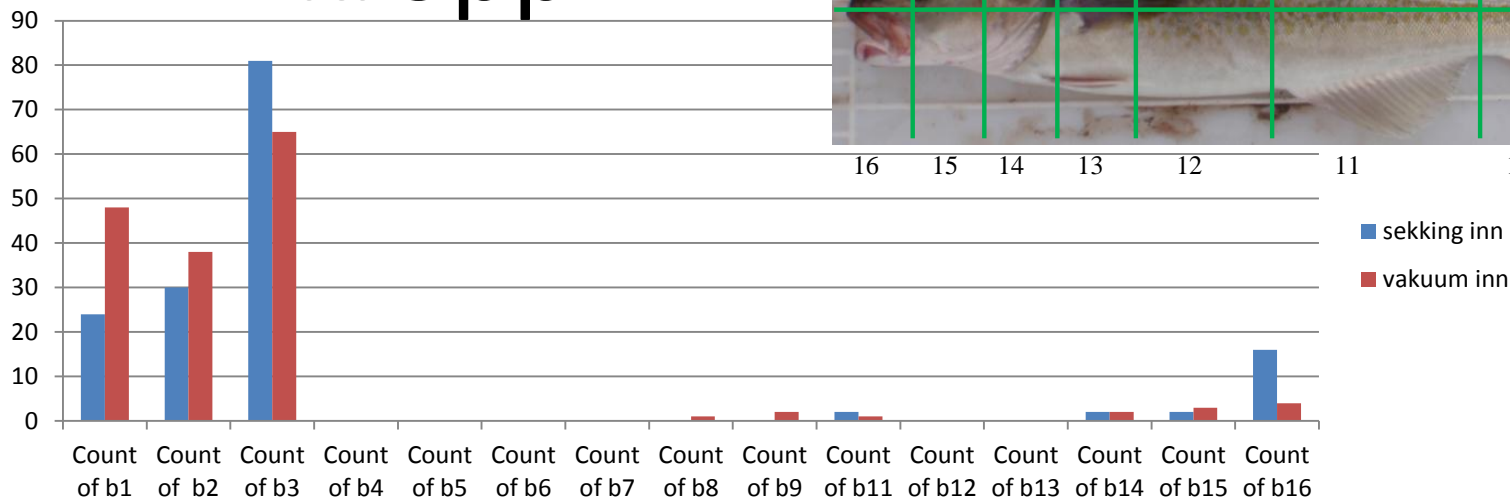
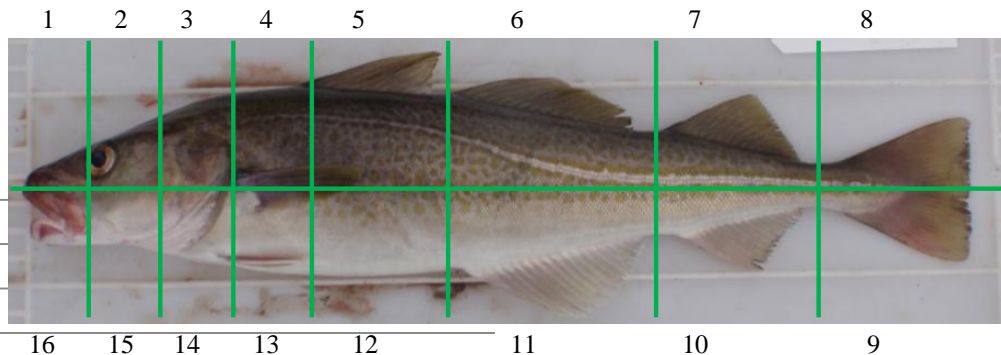
Ser på:

- Blodutredelser rødhet/ annen avvikende farge
- Skjellavskraping
- Sår status inn og utvikling over tid

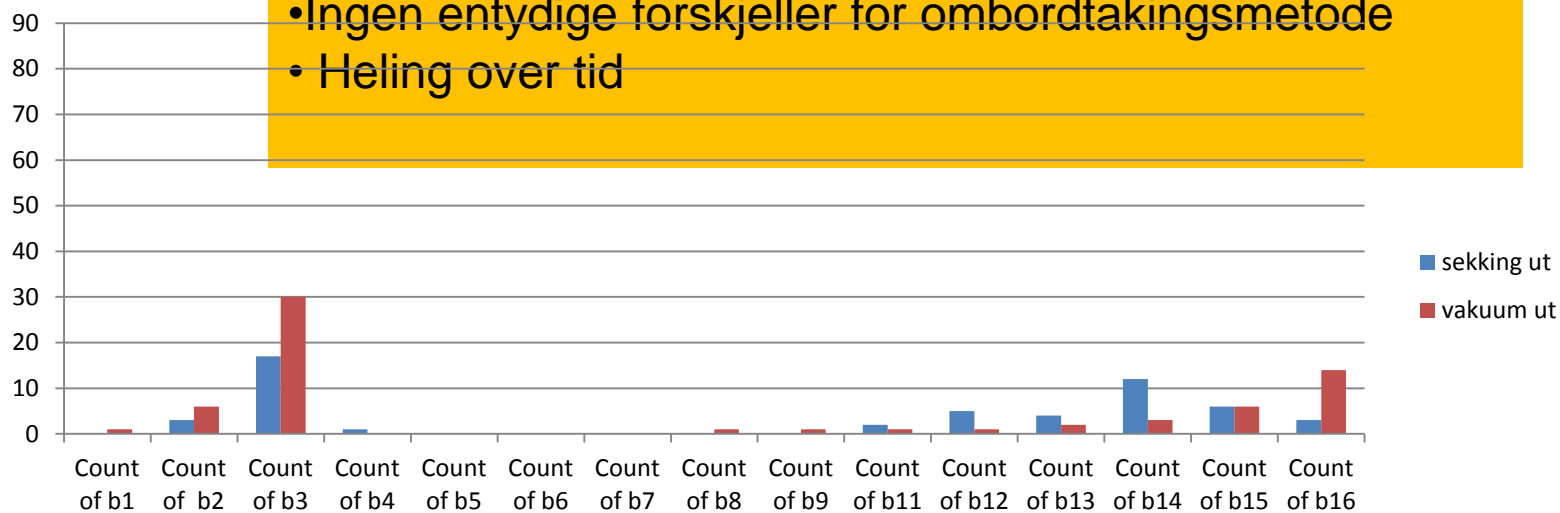
Telledata (frekvenser) og areal beregninger

Blodutredelser kropp

- Spesielt i hoderegion, stanging mot lin og inn i maske
- Ingen entydige forskjeller for ombordtakingsmetode
- Heling over tid

Blodutredelser finner 2010

Bloduttreddelser finner 2011?

sekking

th

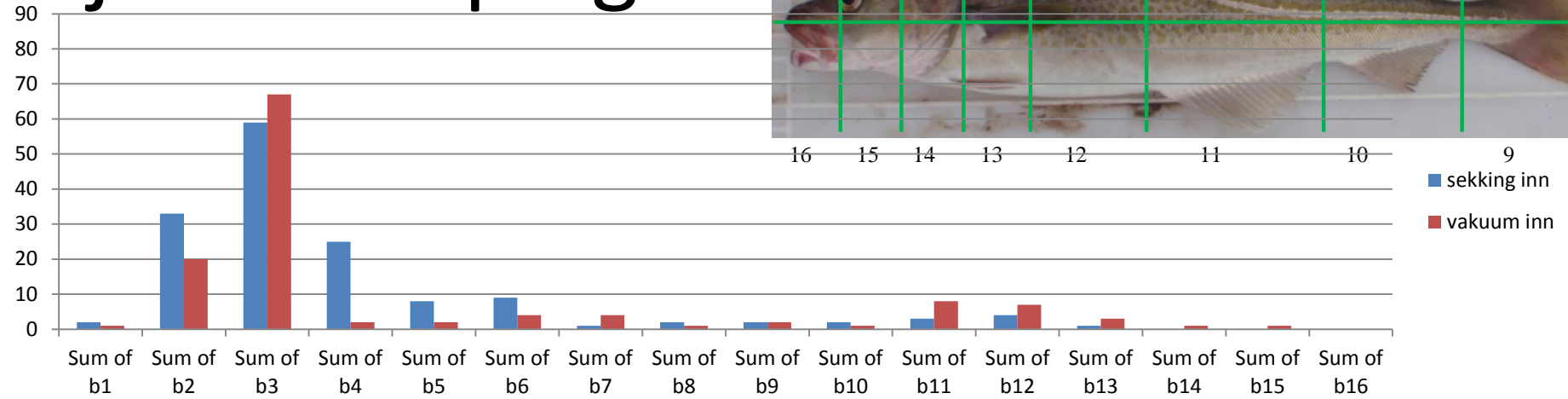
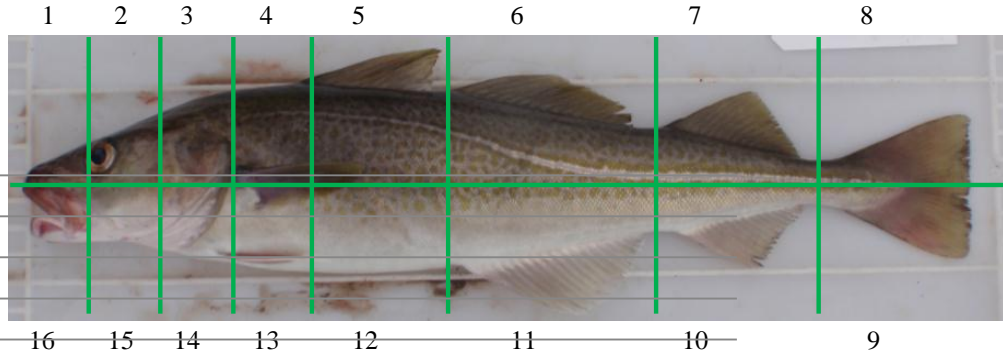

Vakuum

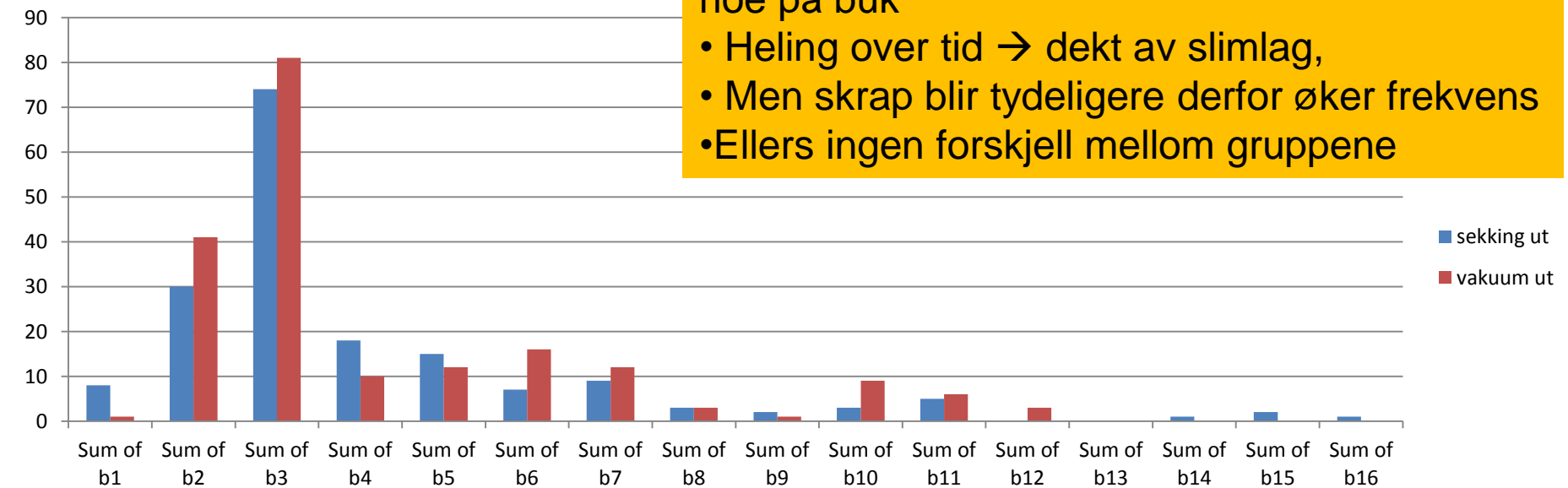
78

Skjellavskraping

- Spesielt i hoderegion som for bloduttredelser, noe på buk
- Heling over tid → dekt av slimlag,
- Men skrap blir tydeligere derfor øker frekvens
- Ellers ingen forskjell mellom gruppene

Oppsummert så langt...

- Gitt små fangster (mindre enn 10 tonn) og godt vær så er metodene vanskelige å skille fra

Under ideelle forhold for levendefangst og god sortering anbefales trolig begge metoder ut i fra fiskevelferdshensyn!

- Valg av metode kan gjøres ut fra andre hensyn.....

- Spesifikt for pumpe er klemskader forårsaket av ventiler

Hva fortsetter vi med?

- Stor jobb med **opparbeiding, analyse og sammenstilling** av data fra 2010 og 2011
- Skaffe data på **utnyttelsesprosent og skadeprocent** via intervju med fiskere og mottakere, fangststatistikk m.m.
- Hva med **større hal og dårlig vær**? Ikke relevant for levendefisk, men kanskje for kvalitet!?!
- Ikke testet på fartøy med **lang erfaring** i pumping ombord
- Hente inn erfaringer og ikke minst løsninger på problemet med **klemskader i ventiler**
- Har **stor fisk har knekt rygg** ved bruk av vakuum ? (observert av røkter nå i Båtsfjord samt på TRINTO 2007)
- **Blødninger under skinn** ved bruk av vakuum? vi fant ikke det, men ønsker å undersøke videre

Takk!

